

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ:  
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ВИМІР  
В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ**

**МАТЕРІАЛИ**  
Міжнародної науково-практичної конференції

*Одеса, 26 квітня 2024 року*

Одеса  
«Фенікс»  
2024

*Рекомендовано до друку вченою радою  
Національного університету «Одеська юридична академія»  
(протокол № 8 від 15.05.2024 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

Є 24      **Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів** : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 26 квітня 2024 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2024. – 1000 с.  
ISBN 978-617-8430-05-4

У збірнику відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології в умовах повномасштабного військового вторгнення. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їх конституційному вимірі у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики. Відображено наукові напрацювання у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових і науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)»364»»20»(062.552)

*Матеріали видано в авторській редакції*

|                                                                                                                                                                    |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <i>Радковська Ірина Сергіївна</i><br>КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ БЕЗПЕКИ РУХУ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЇ<br>ТРАНСПОРТУ ЗА КК РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА ..... | 404 |
| <i>Рутковська Анастасія Русланівна</i><br>КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАКОНОДАВЧИХ ЗМІН У СФЕРІ КОНТРОЛЮ ЗА ЗБРОЄЮ .....                                    | 407 |
| <i>Тарантинів Юрій Миколайович</i><br>ДО ПИТАННЯ ПРО КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ .....                                                 | 409 |

## СЕКЦІЯ 10. ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

|                                                                                                                                                                                                                                                                  |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <i>Торбас Олександр Олександрович</i><br>НАЛЕЖНЕ ДЖЕРЕЛО ОДЕРЖАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ДОКАЗІВ ПРИ ОЦІНЦІ ЇХ ДОПУСТИМОСТІ В<br>КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ .....                                                                                                               | 412 |
| <i>Аленін Юрій Павлович, Волошина Владлена Костянтинівна</i><br>ПРО ДЕЯКІ ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ КПК З МЕТОЮ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДОСУДОВОГО<br>РОЗСЛІДУВАННЯ .....                                                                                              | 414 |
| <i>Макаренко Олександр Юрійович, Макаренко Наталія Анатоліївна</i><br>ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАХИСТУ ІНТЕРЕСІВ КЛІЄНТА В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ В УМОВАХ<br>ВОЄННОГО СТАНУ .....                                                                                   | 416 |
| <i>Ракіпова Інна Василівна, Мельник Андрій Валерійович</i><br>ПРАВО ПОТЕРПІЛОГО НА ПРАВНИЧУ ДОПОМОГУ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ: КОНСТИТУЦІЙНІ<br>ОСНОВИ .....                                                                                                  | 419 |
| <i>Волошина Владлена Костянтинівна, Сидорчук Владислав Васильович</i><br>ДО ПИТАННЯ ДОТРИМАННЯ ЗАСАДИ ЗАКОННОСТІ ПРИ УХВАЛЕННІ СУДАМИ ВИРОКІВ .....                                                                                                              | 421 |
| <i>Voloshyna Vladlena Kostyantynivna, Shylin Denys Viktorovich</i><br>THE RIGHT TO DEFENSE IN CRIMINAL PROCEEDINGS OF THE FEDERAL REPUBLIC OF GERMANY .....                                                                                                      | 423 |
| <i>Гуртієва Людмила Миколаївна, Лукашкіна Тетяна Василівна</i><br>ДО ПИТАННЯ ПРО ЗАГАЛЬНІ УМОВИ ПРИЙНЯТТЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ РІШЕНЬ У КРИМІНАЛЬНОМУ<br>ПРОВАДЖЕННІ УКРАЇНИ .....                                                                                      | 427 |
| <i>Дерев'янкін Сергій Леонідович</i><br>СКАСУВАННЯ ЗАПОБІЖНОГО ЗАХОДУ ВІДНОСНО ПІДОЗРЮВАНОГО У ЗВ'ЯЗКУ З ПРИЙНЯТТЯМ РІШЕННЯ<br>ПРО ПЕРЕДАЧУ ЙОГО ДЛЯ ОБМІНУ ЯК ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНОГО .....                                                                         | 429 |
| <i>Завтур Віктор Андрійович</i><br>ДЕЯКІ ПИТАННЯ ТЛУМАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ВТРАТИВ ЧИННІСТЬ ЗАКОН, ЯКИМ ВСТАНОВЛЮВАЛАСЯ<br>КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ДІЯННЯ» ПРИ ЗДІЙСНЕННІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ,<br>ПЕРЕДБАЧЕНОГО ГЛАВОЮ 36 <sup>1</sup> КПК УКРАЇНИ ..... | 432 |
| <i>Мурзановська Аліна Владиславівна</i><br>ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКОННОСТІ ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ:<br>ОКРЕМІ ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКСЕОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ. ....                                                                             | 434 |
| <i>Підгородинська Анастасія Вікторівна</i><br>ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ОСВІДУВАННЯ ТА ВІДІБРАННЯ БІОЛОГІЧНИХ ЗРАЗКІВ ПРИ ВИЛУЧЕННІ ЗМИВІВ .....                                                                                                                             | 436 |
| <i>Пожар Вадим Георгійович</i><br>ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ У ПІДГОТОВЧОМУ<br>СУДОВОМУ ПРОВАДЖЕННІ. ....                                                                                                                     | 439 |
| <i>Стародубов Сергій Вікторович</i><br>ПОВНОВАЖЕННЯ ДІЗНАВАЧА ПРИ ЗАСТОСУВАННІ ЗАХОДІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО<br>ПРОВАДЖЕННЯ .....                                                                                                                           | 441 |
| <i>Степаненко Андрій Сергійович</i><br>СТАНДАРТ ДОКАЗУВАННЯ ТА МЕЖІ ДОКАЗУВАННЯ: ПИТАННЯ СПІВІСНУВАННЯ .....                                                                                                                                                     | 443 |
| <i>Лукашук Каріна Русланівна</i><br>ОСКАРЖЕННЯ ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДОЗРУ В КОРУПЦІЙНОМУ ПРАВОПОРУШЕННІ .....                                                                                                                                                      | 445 |
| <i>Гаркот Діана Юріївна</i><br>ПРОЦЕСУАЛЬНІ ВЛАСТИВОСТІ ПОКАЗАНЬ ІЗ ЧУЖИХ СЛІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ .....                                                                                                                                                     | 447 |
| <i>Гуменюк Аліна Сергіївна</i><br>УСТАНОВЛЕННЯ МІСЦЕЗНАХОДЖЕННЯ РАДІООБЛАДНАННЯ (РАДІОЕЛЕКТРОННОГО ЗАСОБУ): НОВЕЛИ<br>ЗАКОНОДАВСТВА .....                                                                                                                        | 449 |
| <i>Драгунов Віталій Вікторович</i><br>КРИМІНАЛЬНІ ПРОЦЕСУАЛЬНІ ГАРАНТІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА СВОБОДУ ТА ОСОБИСТУ<br>НЕДОТОРКАНІСТЬ НАРОДНОГО ДЕПУТАТА УКРАЇНИ. ....                                                                                             | 452 |
| <i>Журавльов Олександр Геннадійович</i><br>ЗАСАДИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ, ЯКІ МОЖУТЬ РЕАЛІЗУВАТИСЯ ПІД ЧАС СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ. ....                                                                                                                            | 453 |

Водночас в таких лояльних та ліберальних країнах сам факт права на наявність зброї для самозахисту не означає, що власник має необмежені можливості її використання. Діє великий ряд обмежень, бо застосування цієї ж зброї може мати місце лише у разі крайньої необхідності – і громадяни, в більшості випадків, це усвідомлюють.

В нашій країні зараз вкрай необхідні такі зміни, проте суспільство має розуміти, що це не короткотривалий, складний та навіть психологічно-залежний процес, який буде реалізовуватись поступово. Законодавець, в свою чергу, має розуміти, що досвід зарубіжних країн прямо свідчить про те, що запровадження чіткої системи законотворчих актів, які б регулювали обіг зброї – є ще одним кроком до збільшення рівня безпеки, розвитку та цивілізованості в Україні. Важливим фактором для розуміння є і те, що єдиного системного підходу до вироблення збройної політики не існує.

Але все ж залишається беззаперечний факт – належне правове регулювання є обов'язковим атрибутом ефективної реалізації державної політики у сфері легалізації вогнепальної зброї. Тож прийняття в Україні відповідного закону, а також постійне вдосконалення уже існуючих постанов та інструкцій, дозволило б значно зменшити випадки незаконного поводження зі зброєю та підвищити загальний рівень громадської безпеки.

### *Список використаних джерел*

1. Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї : наказ М-ва внутр. справ України від 21.08.1998 р. № 622 : станом на 23.06.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0637-98#Text>

2. Про право власності на окремі види майна : постанова Верховної Ради України від 17.06.1992 р. № 2471-XII : станом на 24.01.1995 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2471-12#Text>

3. Про затвердження Положення про дозвільну систему : постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.1992 р. № 576 : станом на 19.05.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-92-п#Text>

4. Законодавчо затвердити право громадян України на захист : петиція до Президента України від 29.08.2025 р. № 22/000040-еп. URL: <https://petition.president.gov.ua/petition/40>

5. Supreme Court ruling expands US gun rights / Anthony Zurcher, Bernd Debusmann Jr, Boer Deng. URL: <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-61915237>

**Ключові слова:** зброя, громадська безпека, обіг зброї, суспільство, законодавство про зброю, вогнепальна зброя.

**Keywords:** arms, public safety, arms trafficking, society, arms legislation, firearms.

**Тарантинов Юрій Миколайович**

*Національний університет «Одеська юридична академія»,  
аспірант кафедри кримінального права*

## **ДО ПИТАННЯ ПРО КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Реалізація програм побудови правової незалежної держави потребує використання усіх загальних засад демократичного цивілізованого розвитку. Певну роль в такій діяльності повинні відігравати правові засоби, охоронного характеру включно. Своє завдання в реаліза-

ції таких програм повинні виконувати й кримінально-правові заходи, зокрема, застосування кримінальної відповідальності за кримінально-протиправні посягання. Більш детальний аналіз показує, що серед усіх кримінальних правопорушень є декілька груп, які, на наш погляд, мають підвищену соціальну небезпеку, особливо, в сучасних умовах. Так, кримінальні правопорушення, котрі вчиняються у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, які систематизовані у розділі XVII Кримінального кодексу України (далі – КК), мають «подвійну» небезпеку, завдаючи як реальну шкоду, так і підриваючи авторитет держави, який повинні забезпечувати відповідні службовці. Такі кримінально-протиправні діяння набувають підвищеної суспільної небезпеки, коли вчиняються у надзвичайних умовах, зокрема, в умовах воєнного стану. У той час, коли держава та населення застосовують підвищені заходи щодо загальної та особистої безпеки, службові особи такими зловживання по суті нівелюються будь які такі заходи [1, с. 323 – 327]. Особливо гостро відчувається такі правопорушення, коли вчиняються у Збройних Силах України [2]. Враховуючи всі ці обставини, Президент України В. Зеленський запропонував «законодавчо прирівняти корупцію до державної зради на воєнний час» [3]. Все це підкреслює, що увага щодо кримінальної відповідальності службовців повинна мати підвищений характер.

Аналіз складу кримінального правопорушення дає змогу надати загальну характеристику складу таких правопорушень. Так, об'єктом службових кримінальних правопорушень є правомірна діяльність державних чи самоуправлінських органів (апарату), підприємств, установ чи організацій незалежно від форми власності у будь-яких галузях їх діяльності і їх авторитет. З об'єктивної сторони для таких діянь має бути наявність таких ознак: суспільно небезпечне порушення службовою особою функцій, які обумовлені її службовими положенням. Обов'язковою ознакою об'єктивної сторони кримінальних правопорушень, передбачених частинами першими статей 364, 365 та 367 КК, є настання суспільно небезпечних наслідків у вигляді заподіяння істотної шкоди охоронюваним законом правам, свободам та інтересам окремих громадян, державним чи громадським інтересам, інтересам юридичних осіб, що може мати свій вираз у: матеріальних (майнових) збитках; нематеріальній (фізичній, моральній тощо) шкоді; матеріальному збитку у сполученні з наслідками нематеріального характеру. Крім того, згідно з пунктом 3 примітки до статті 364 КК України, коли шкода полягає у заподіянні матеріальних збитків, то вона визнається істотною за умови, якщо сума таких збитків в сто і більше разів перевищує неоподаткований мінімум доходів громадян. Також практика вважає істотною таку шкоду, що настає у разі використання службовою особою свого службового становища для: сприяння чи потурання вчиненню кримінальних правопорушень іншими особами; вчинення, поряд зі службовим, іншого кримінального правопорушення; приховування кримінального правопорушення, раніше вчиненого нею самою, чи іншими особами та ін. З суб'єктивної сторони для таких правопорушень, крім випадків службової недбалості, необхідна наявність умисної форми вини. Саме ознаки суб'єктивної сторони багато в чому дають змогу систематизувати кримінальні правопорушення з цього розділу на службові кримінальні правопорушення корисливої спрямованості (неправомірна вигода) та некорисливої спрямованості (зловживання владою, перевищення влади, службова недбалість, службове підривлення). Суб'єктом цих кримінальних правопорушень (крім передбаченого статтею 369 КК «Пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі») може бути лише службова особа.

Дослідження цієї проблеми дає змогу звернути увагу ще на одну суттєву обставину, яка на сьогодні ще не має остаточного визначення. Йдеться про співвідношення понять та змісту службових та «білокомірцевих» кримінальних правопорушень. Як відомо, вперше поняття «білокомірцева злочинність» ввів до обговорення американський кримінолог Е. Сатерленд [4, с. 152 – 158] з метою чіткішого розмежування кримінально-протиправних посягань, які вчиняли відповідні суб'єкти, від традиційних загально-кримінальних правопорушень, зокрема, вбивств, крадіжок, пограбувань та ін. Водночас, кримінальні правопорушення, які аналізу-

ються, переважно не мають насильницького характеру, інформація про них не є поширеною та ін. Проте, відповідно до сучасно оприлюдненої інформації, можна вважати, що майнові збитки від таких діянь (розкрадань, посадових зловживань, хабарництва тощо) значно більші, ніж збитки, які настають від «звичайних» майнових кримінальних правопорушень. Їх підвищена суспільна небезпека визначається моральною шкодою для держави, авторитету чиновницького апарату. З огляду на обов'язкові вимоги, сформульовані Європейським Союзом для України, і виконання яких є обов'язковою умовою для початку переговорів, то багато в чому вони пов'язані саме з подоланням білокомірцевих кримінальних правопорушень в широкому розумінні цього поняття. Однак подолати це явище за рахунок здійснення короточасних компаній навряд чи можливо: потрібна цілеспрямована, обґрунтована протидія цьому явищу, з урахуванням усіх політичних, соціально-економічних та правових заходів, зокрема продумані засоби кримінального права [5].

### *Список використаних джерел*

1. Бондаренко О. С. Корупційні прояви в оборонному секторі в умовах воєнного стану та післявоєнний період: характеристика та заходи нівелювання. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 3. С. 323–327. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/284793/278853>
2. Запобігання корупції у Збройних Силах України. Особливості правозастосування під час дії воєнного стану. Київ : ВД «Професіонал», 2022. 608 с.
3. Зеленський запропонує Раді прирівняти корупцію під час війни до державної зради. *Слово і діло*. 2023. 27 серп. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2023/08/27/novyna/bezpeka/zelenskyj-zaproponuye-radi-pryrivnyaty-korupczyu-vijny-derzhavnoyi-zrady>
4. Таратинов Ю. М. Девіантна поведінка в економіці. *Консервативно-ліберальні ідеї Одеської школи кримінального права* : матеріали Одес. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 24 листоп. 2023 р.) / відп. ред. Ю. Ю. Коломієць. Одеса, 2023. С. 152–158.
5. Стрельцов Є. Л. Кримінальне право – це лише «охоронець» і ніяк не «рятівник», або Знову про вияв та вплив цього права. *Юридичний вісник України*. 2023. 1–18 верес. (№ 34–36); 19–30 верес. (№ 37–38).

**Ключові слова:** кримінальне право, кримінальне правопорушення, склад кримінального правопорушення, службові кримінальні правопорушення, білокомірцеві кримінальні правопорушення.

**Keywords:** criminal law, criminal offence, composition of a criminal offence, criminal offences of officials, white-collar criminal offenses.